Α/Α: 1043660
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 03/04/2003
Σελίδα: 28
Κατηγορία: Κριτική θεάτρου

Χαρές και λύπες στο Ελληνικό Θέατρο

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Οταν την ώρα που γράφεται το παρόν κείμενο από τις 121 παραγωγές της Αθήνας, οι 50 είναι και φέτος ελληνικές (πρώτες παρουσιάσεις, επαναλήψεις, αρχαίο δράμα, διασκευές διηγημάτων, κωμωδίες, επιθεωρήσεις, συνθέσεις ιδεών κ.λπ.) και μάλιστα οι περισσότερες με εμφανή εμπορική επιτυχία, το ρίγος εθνικής περηφάνιας διαδέχονται οι απορίες.

Είναι το πληθωριστικό αυτό φαινόμενο εγχώριας ομφαλοσκόπησης -και δη σε εποχές ενισχυμένης ευρωπαϊκής παραγωγικότητας- ενδεικτικό μιας νέας έκρηξης καθιερωμένων παλιών και ταλαντούχων καινούργιων συγγραφέων, οι οποίοι ωρίμασαν ταυτόχρονα σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή; Είναι η στροφή των λαών στον εαυτό τους ένα από τα παράπλευρα οφέλη της παγκοσμιοποίησης; Πόσο «εγχώρια» είναι πλέον μια δραματουργία σε χρόνους άκρατης ομογενοποίησης των εθνικών πολιτισμών;

Η κρίση ρεπερτορίου μοιάζει ποσοτικά τουλάχιστον παρελθόν. Ομως το άναρχο, πυρετώδες και αντιφατικό τοπίο γηγενούς έκφρασης απαιτεί πιο συμπαγή και σταθερά ποιοτική παρουσία για να καταγραφεί ως μια νέα άνθηση του ελληνικού έργου, το οποίο προσδοκούμε να ξαναγίνει επιτέλους κοινωνός της εποχής του στις κρίσιμες κοινωνικές και ιστορικές ανακατατάξεις της. Πάντως, η διερευνητική διάθεση και η επινοητικότητα αρκετών παραστάσεων θεματικά και εικαστικά, πολλώ μάλλον τα όμορφα καινούργια θεατρικά στέκια που ξεφυτρώνουν γύρω μας σαν μανιτάρια, δηλώνουν μια ζωτικότητα και προοπτική ανύπαρκτη εδώ και 3-4 δεκαετίες.

* Το πέρασμα φέτος σεβαστών βετεράνων από τις αθηναϊκές σκηνές με νέα έργα ή επαναλήψεις σημειώθηκε ως γεγονός σημαντικό και ιδιαίτερα καλοδεχούμενο. Επί της ουσίας, καμιά από τις τρεις επιστροφές δεν υπερέβη τα αναμενόμενα πλαίσια μορφικής και γλωσσικής δεξιοτεχνίας προς μια αλήθεια διαφωτιστική και διαχρονική. Το «Ματς» του Γιώργου Μανιώτη στο Θέατρο Ημέρας, σε σκηνοθεσία του ίδιου, ήταν η νοσταλγική επαναφορά μιας κατάθεσης ειλικρινούς αλλά πεπαλαιωμένης. Ασύνηθης για τη Λούλα Αναγνωστάκη, η πρόθυμη υποταγή του τελευταίου της έργου στην πίεση της εξωτερικής επικαιρότητας.

* Ο πληθωρισμός θεμάτων στο «Σ' εσάς που με ακούτε» αντανακλά τη γενικευμένη παραζάλη της σύγχρονης συνείδησης, αλλά και την αυθαιρεσία και επιδερμικότητα της πολυσυνθετότητας που την καθοδηγεί. Κρίμα, γιατί αυτή η εξόχως αισθαντική φωνή της ελληνικής δραματογραφίας θα μπορούσε να αποτελέσει ξανά ένα σημείο αναφοράς που τόσο χρειαζόμαστε.

* Περίτεχνη, αόριστη και με πληθώρα αναφορών επίσης ήταν η μηδενιστική σάτιρα του Παύλου Μάτεσι «Ενοικιάζεται φύλακας άγγελος», δέσμια μια νευρικής ενέργειας που δεν οδηγεί πουθενά. Αναδεικνύοντας σαν κύριο συντελεστή την επικυριαρχία της εικόνας, η επιβλητική ματεσική αινιγματικότητα και χλεύη θυμίζουν εδώ απερίφραστη παραδοχή ότι οι αφηγήσεις (και η ελπίδα) έχουν τελειώσει. Ελλείψει αντικειμένου, ο υπερθεματισμός του μηνύματος μένει

μετέωρος. Μαζί με τη λύπη τελειώνει και η σάτιρα. Οι ενδιαφέρουσες παραστάσεις, Νέα Σκηνή, σκηνοθεσία Λευτέρη Βογιατζή και Θέατρο Σημείο σκηνοθεσία Νίκου Διαμαντή, ίσως η καλύτερη του Σημείου μέχρι στιγμής, δεν αναπληρώνουν την απουσία μιας διαυγούς «σοφής» μαρτυρίας, κάτι που επιβεβαιώνει τη μελαγχολική επίγνωση του κενού των ημερών μας.

* «Γκόμενα που καταπίνει το σπέρμα σου σ' έχει Θεό», (ξέρει τι) λέει ο νεαρός ήρωας του Ακη Δήμου στο Θέατρο της Ανοιξης, σε μια προσπάθεια συγχρονισμού με την τρέχουσα ψυχολογία. Τρεις άνεργοι νεολαίοι σε ένα χαοτικό καθιστικό (σκηνικά Ελενα Χριστούλη) ονειρεύονται ταξίδια και γκόμενες που έκατσαν, έφυγαν ή δεν ήρθαν ποτέ. Στο μεταξύ, δεν το κουνούν από τη θέση τους. Ο ένας σιδερώνει, ο άλλος φιλοσοφεί στον καναπέ, ο τρίτος γρατζουνά στην κιθάρα του. Την εριστική ξαναμμένη διάθεσή τους διακόπτει μονάχα για λίγο η αναφορά στην αυτόχειρα μάνα του ενός.

* Τρεις σημαντικοί χαρακτήρες, κάμποση αγριεμένη νεολαιίστικη αργκό, λίγη αιμομιξία, ομαδικές ερωτικές φαντασιώσεις με την Αγνωστη του απέναντι διαμερίσματος, που κι αυτή αυτοκτονεί σε λάθος στιγμή, δεν συντάσσουν από μόνα τους μια μεστή απεικόνιση του τέλματος, της απουσίας πνευματικότητας και στόχων των σημερινών νέων. Από «Τα λουλούδια στην κυρία» (1999) δεν λείπει ο παλμός ζωής, όμως η παράσταση χρωστά τη δραστικότητά της στη δυναμική σκηνοθεσία (Σέργιος Γκάκας) και στις έκτακτες ερμηνείες τριών 27χρονων ηθοποιών (Δημήτρης Ζωγραφάκης, Νίκος Καρίμαλης, Ζήσης Ρούμος), που ομού αξιοποιούν και επαυξάνουν τις δυνατότητες του κειμένου.

* Πιο εμψυχωμένο, με πιο διαφοροποιημένους χαρακτήρες είναι «Το τέλος του καλοκαιριού» του Γιώργου Ηλιόπουλου, τις Δευτερότριτες στο Θέατρο της Ανοιξης. Οι εμβληματικές περιγραφές δεν γλιτώνουν και εδώ τον εντυπωσιασμό και τις αφελείς δεσμεύσεις απέναντι στα σύγχρονα δραματουργικά trends «άγριου θεάτρου». Ωστόσο ο συγγραφέας προσπαθεί να αποτυπώσει τους 18άρηδές του με εσωτερικές πινελιές, αυθόρμητο προσωπικό δυναμισμό και αναπάντεχες τροπές που δυναμιτίζουν τη ροή των συμπεριφορών τους. Οι «επαναστάτες χωρίς (;) αιτία» ρεμβάζουν, φλερτάρουν, αγωνιούν, μαγεύονται, στο υπαίθριο καταφύγιό τους, μια καλοκαιρινή νύχτα με πανσέληνο και πολλά τριζόνια. Παιδιά που μέχρι πρότινος έπαιζαν κρυφτό παίζουν τώρα με περίστροφα. Αθωότητα, βία, χιούμορ σκορπίζονται σε μια σπάταλη απελευθέρωση ενέργειας υπό τη σκιά επίκαιρων μοτίβων «χρυσαυγητισμού». Τη γλαφυρή παράσταση σε ρυθμό και ήχο στη διαπασών (σκηνοθεσία Πέμη Ζούνη) προσδιορίζουν εφτά καταλυτικές ερμηνείες: Βασίλης Χρηστίδης, Γιώργος Ηλιόπουλος, Βάσω Καρακίτσου, Μυρτώ Καμηλάκη, Δέσποινα Μαλανδρενιώτη, Λίζυ Ξανθοπούλου, Μαξιμιλιανός Μουμούρης. Σκηνικό-κοστούμια Ηλία Γραμματικού.

* Το παιχνίδι, λέγεται, είναι εξίσου σημαντικό για την επιβίωση όσο και ο ύπνος και τα όνειρα (ευνοεί την ανάπτυξη του εγκεφάλου). Ισως γι' αυτό «Οι επικίνδυνες μαγειρικές» του Ανδρέα Στάικου (1997) μεταφράστηκαν σε 14 γλώσσες και έχουν στο ενεργητικό τους επιτυχή περάσματα από Λονδίνο και Παρίσι.

Το έργο είναι ένα πολυτελές, απόλυτο καλαμπούρι, θρίαμβος πόζας, ειρωνείας και ραφινάτης ρητορείας, ξένο σε βαθιά νοήματα, συγκίνηση και ανησυχίες του συνόλου. Στο ύφος της παράδοσης των Λαμπίς και Λακλό, ο συγγραφέας επινοεί με συμμετρία και εύγλωττη ετοιμολογία ένα πινγκ-πονγκ αντιθέσεων ανάμεσα σε (γαιώδεις ελληνικές) γαστριμαργικές εικόνες και έναν αισθησιασμό εγκεφαλικό που εκτονώνεται σε περίτεχνες καντρίλιες γλώσσας και ανηθικότητας. Οι τρεις ηθοποιοί στο Θέατρο Χυτήριο ερμηνεύουν τους δανδήδες της απόλαυσης και το καπριτσιόζικο αυτό κομμάτι θεάτρου με τονισμένη κομψότητα και ελεγχόμενη υπερβολή. Το ερώτημα είναι τι σημεία επαφής μπορεί να βρει ο Ελληνας θεατής με αυτή την αβάσταχτη όσο και πνευματώδη καλλιέργεια του ευ ζην.

Μιχάλης Μητρούσης, Ρουμπίνη Βασιλακοπούλου, Χριστόδουλος Στυλιανού-σκηνοθεσία Αθανασία Καραγιαννοπούλου, σκηνικά Απόστολος Βέττας.

Λεζάντες: Ζήσης Ρούμος, Νίκος Καρίμαλης και Δημήτρης Ζωγραφάκης στο θεατρικό έργο«Τα λουλούδια στην κυρία»
Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ